

Literatura social, amb majúscula

'Germinal' és una novel·la èpica que vol incidir en la medul·la dels problemes socials del seu temps: la lluita entre el capital industrial i els moviments socials emergents.

Germinal. Émile Zola. Traducció d'Alfons Maseras. Editorial Proa-Columna. Barcelona, 1994.

La passa de fulletons televisius ha conduït a considerar *Germinal* una mena de *culebró avant la lettre*, però el reclam periodístic redueix a mera caricatura les serioses pretensions de l'escriptor francès. Ara bé, és cert que Zola va recórrer

al fulletó i que tingué un gran èxit; no obstant això, la seua repercussió —no ho oblidem— va ser deguda al fet que va irritar molts estómacs agraiïts, encara que també va rebre l'admiració d'una minoria estimable.

En la novel·la hi ha embolics amorosos, moments de disbauxa, fins i tot moments d'embrutiment de la vida sexual. Allunyat dels efectes esteticistes

de les històries a la manera dels germans Goncourt, Zola entén aquest comportament com a part d'una vida miserable: el que volia era explicar com vivien aquells homes explotats fins deixar l'alè i la pell en els budells de la terra.

El que fa de Zola un escriptor de traça és que no escrivia amb estil costumista superficial; cada línia palesa un sentit ineludible de la responsabilitat moral. La seua és una literatura al servei d'una *veritat* ingrata i desconsoladora. Per això tracta de convertir en literatura els sorolls de la maquinària, l'aire irrespirable dels soterranis, la sentor de la suor, l'aroma de la cervesa, la fortor de la pobresa. Les descripcions, doncs, havien de ser precises, seques, contundents i sovint cruels, per tal de ser fidels a aquella vida. Havia de fer una escriptura realista en el sentit més estricte del terme, l'única manera, segons Zola i els seus coetanis, d'a-

proximar-se a la tragèdia en un època de transformacions vertiginoses, d'injustícies profundes.

L'obra de Zola, i en concret *Germinal*, vol incidir en la medul·la dels problemes socials de l'època: la lluita entre el capital industrial i els treballadors. I ho fa amb aires decididament èpics, de participació en les aspiracions d'una renovació social, per tal d'ajudar a sembrar, amb la seua literatura, el *germen* de les reivindicacions del seu poble. Aspiracions motivades per l'ànima de llibertat de l'ésser humà, que són les que expliquen, en definitiva, l'organització de la vaga dels miners, l'acció central de la novel·la. L'obra és, a més, un retrat viu dels inicis dels emergents moviments socials per la caracterització que hi ofereix dels corrents socialistes i de les activitats més radicals dels anarquistes. Una obra amb una voluntat documental clara, però cal tenir en compte que la informació que s'hi dona és alguna cosa més que una simple transcripció literària, ja que està al servei de la imaginació del novel·lista.

L'escriptura de Zola és cruel i realista, però no defuig la nota lírica, perceptible

en una prosa plàstica, densament acolorida en les descripcions. Un procediment gens estrany en un defensor fervent dels pintors impressionistes. Una mostra ben reeixida n'és la narració de la festa (en el segon capítol de la tercera part): una escena orgiàstica, tumultuosa, grotesca.

La fantasia rude i violenta de Zola el duu exageracions, a esquematismes brutals, a una concepció psicològica estreta. Amb tot, aquestes deficiències i els límits del seu geni no minven la significació literària, moral, i històrica de Zola. Perquè cal dir-ho, Zola és un dels escassos autors del segle passat que es cabussa en els grans problemes del seu temps. I, a més, en *Germinal* hi ha passatges dignes de recordar pel fet de descriure amb contundència i simplicitat la vida dolorosa i miserable dels obrers.

Francesc Calafat

El pes dels morts

Retrat minuciós d'uns personatges incapaços d'encarar-se amb la seua ànima per por de perdre el coratge de viure.

Les veus del vespre, Natalia Ginzburg. Traducció d'Esteve Farrés. Editorial Columna-Edicions de l'Eixample. Barcelona, 1994.

Natalia Ginzburg compon un fris intimista de la vida d'un petit poble del nord d'Itàlia durant els anys quaranta i cinquanta mitjançant el relat de les vides de dues famílies entrelaçades per motius laborals i sentimentals. Les peripècies dels personatges centrals i dels seus amics i veïns, els amors i els desamors, les il·lusions, els dubtes i les pors constitueixen un marc col·lectiu que ens assabenta de la futilitat d'unes vides mancades d'energia i resolució.

L'ombra del vell Balí, patriarca de la família dels De Francisci, propietaris de la fàbrica al voltant de la qual gira tota l'economia del poble, plana al llarg de tot el relat en el qual Elsa, la narradora, ens informa dels petits detalls que conformen la seua vida quotidiana sense horitzons al si d'una família burgesa de classe mitjana, ara que ens fa una crònica perspicaç de les vides dels cinc fills de Balí, personatges que malmeten

ARXIU

La portada del llibre. Una novel·la esplèndida.

les vides intentant adaptar les seues individualitats singulars a les convencions

dominants. El contrapunt de tots aquests personatges el proporciona la figura del Boina, orfe que s'ha criat amb els fills del vell Balí, home oportunista sense escrúpols que obté sempre els resultats que vol.

Elsa es promet amb el fill menor de la saga dels De Francisci, però el seu amor en principi lliure i clandestí no pot sobreviure a l'oficialitat del seu compromís. El pes de les mirades dels habitants presents i passats del poble aliena la seua llibertat, ofega els seus pensaments, mata les seues expectatives, i ells, incapaços de deslliurar-se'n, en un acte suprem de lucidesa, trenquen els seus lligams per tal de poder viure lliurement una vida grisa que no els duu enlloc.

El rerefons del relat, el constitueix l'agitada vida política de la Itàlia d'aquells anys, el feixisme i les seues seqüeles en el món de postguerra. Novel·la esplèndida de gran penetració psicològica, escrita per una intel·lectual lúcida i compromesa que ha estat, fins a la seua mort, una de les figures cabdals de la literatura italiana contemporània. **Lluïsa Torró**